

ÚTMUTATÓ A GYÓGYPEDAGÓGIA-TANÁR KÉPZÉST LEZÁRÓ PORTFÓLIÓ ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

Bevezetés

A gyógypedagógia-tanár mesterképzés folyamatát a képzésben részt vevő hallgató portfólió készítésével foglalja össze, majd zárja le. A portfólió elkészítése az ebben az útmutatóban szereplő szempontok figyelembevételével, a hallgató folyamatos és aktív tervezésével, munkájával készíthető el.

A portfólió

A szó eredeti jelentése szerint „dokumentum dosszié” (Falus és Kimmel, 2009). Azoknak a dokumentumoknak a gyűjteménye, amelyek révén készítője bemutatja hozzáállását, megszerzett tudását, szakmai fejlődését egy adott területen. Lehetővé teszi, hogy egyéni fejlődési útját dokumentálja (Schüttler, 2004), és saját teljesítményére, valamint az arra kapott értékelésre reflektáljon is.

A portfólió célja

A portfólió elkészítésének célja a kialakuló tudás elmélyítése, a nézetek, attitűd változásának, fejlődésének nyomon követő bemutatása. További cél annak igazolása, hogy a hallgató képes a képzés különböző területein elsajátított tudást integrálni és gyógypedagógia-tanári munkájában alkalmazni. A jól összeállított portfólió segíti a hallgatót a saját tanulási folyamatára való rátekintésben. A környezete számára is lehetővé teszi az elsajátítási folyamat nyomon követését, a fejlődés értékelését a kompetenciák, a tudásszerzés, szakmai ismeretek bővülése terén.

A portfólió elkészítési folyamata

A portfólió a képzés során teljesített elméleti és gyakorlati tevékenységek reflektált összegzése, mely ennek nyomán a képzés alatt folyamatosan bővül. Elkészítése nem a képzés végén, hanem annak során folyamatosan történik.

A képzés megkezdésétől célszerű a tervezésre, átgondolásra időt szánni. A hallgató addigi szakmai életével, későbbi szakmai terveivel kapcsolatban érdemes átgondolni a portfólióhoz illeszthető kérdésköröket, témákat, gyakorlati tapasztalatokat, kompetenciaterületeket, amelyen fejlődni szeretne. A portfólió elkészítése folyamatos, tervszerű és tudatos munkát kíván a hallgatótól a képzési folyamat során.

A portfólió tartalma, elemei

Általános, elméleti ismereteket feldolgozó, bemutató rész

1. Problémafelvetés

A fogyatékoságügyi, gyógypedagógiai kompetenciák különböző képzési szinteken, különböző képzésekben történő fejlesztéséhez, illetve ilyen tartalmú képzések fejlesztéséhez kapcsolódó, a gyógypedagógiai/fogyatékoságügyi tanári tudásra reflektáló előzetes problémafelvetések, kérdések összegyűjtése. A kérdések kapcsolódhatnak egy, de akár több, a tantervben szereplő kurzushoz. Minimum 10, maximum 15 kérdés szakmai indoklással, minimum 1500, maximum 3000 karakter, szóköz nélküli terjedelemben.

2. Annotált szakirodalmi gyűjtés

Egy, de akár több, a tantervben szereplő kurzushoz kapcsolódó problémafelvetésre, kérdésre választ adó annotált bibliográfia összeállítása. A bibliográfia tartalmazza 10-15 tudományos, szakmai mű (tanulmány, könyv) bibliográfiai adatait, forrásukat, és a hallgató által készített annotációkat. A gyűjteményben jelenjen meg nemzetközi (idegennyelvű) mű is. A források megfelelő körültekintéssel kiválasztott, releváns, tudományos szempontból is megbízható szakirodalmak lehetnek. Javasoljuk, hogy az annotált szakirodalmi gyűjtés az 1. pontban foglaltak szerint készített problémafelvetéshez igazodjon.

Képzésfejlesztési problémakör feldolgozása esetén elfogadható az is, ha a hallgató a képzésfejlesztés jogszabályi hátterét, a minősítés / akkreditáció folyamatát mutatja. Ebben az esetben az annotált bibliográfia jogszabályokat, eljárásrendeket és azok mellékleteit, illetve szükség szerint, de minden esetben szakmailag indokolt módon egyéb forrásokat is tartalmazhat.

3. Szemináriumi dolgozat, projekt-termék

A portfólió része legalább egy, a gyógypedagógia-tanár mesterképzés során készített, a hallgató által legjobbnak ítélt, az adott kurzus oktatója által írásban értékelt szemináriumi dolgozat. Ezen portfólió-egységnek tartalmaznia kell az oktató értékelését is, valamint a hallgató arra adott reflexióit, szükség szerinti kiegészítéseit.

Szemináriumi dolgozat helyett a portfólióba helyezhető a képzés keretében, a hallgató által készített projekt-termék is. Ebben az esetben a projekt tervezett és megvalósított folyamatát, a projekt eredményét és annak oktatói, hallgatói értékelését kell szövegszerűen bemutatni. A projekt termékét javasoljuk mellékletben csatolni (vagy elhelyezhető a szövegben egy, a világháló valamely pontjára mutató link is).

Szakmai gyakorlat tapasztalatainak bemutatása

1. A gyakorlóléhely bemutatása

A hallgató mutassa be az összefüggő gyakorlatnak terepet biztosító intézményt, szervezetet, illetve az intézmény, szervezet képzési portfólióját, képzésfejlesztési (ide értve a minőségbiztosítási, minőségellenőrzési tevékenységet is), képzésszervezési gyakorlatát.

2. Az oktatási gyakorlat bemutatása, reflektív napló elkészítése

A hallgató az összefüggő egyéni iskolai gyakorlata során – a választott helyszíntől függő módon – hospitálási tevékenységet végez, tanítási gyakorlatot teljesít, illetve részt vesz a tanuló, hallgató, képzés részvevője kompetenciáinak értékelésében. A portfólió ezen szakaszában a teljesített gyakorlat szerinti tevékenységekről kell összefüggő módon beszámolni. A beszámolóban figyelembe kell venni a jelen útmutató 1. sz. mellékletében csatolt szempontokat (reflektív napló).

A portfólió e részéhez mellékletben csatolható bármilyen, a hallgató által készített anyag (pl. hospitálási napló, óravázlat, tanítási-tanulási segédanyagok, IKT eszközök alkalmazását bemutató dokumentáció – akár a szövegben elhelyezett, a világháló valamely pontjára mutató linkkel - vagy a minőségellenőrzés dokumentumai, pl. hallgatói munka oktatói véleményezése). A mellékletek tartalmazhatják a gyakorlatot vezető szakember értékelését és a hallgató arra adott reflexióit is.

3. A képzésfejlesztési gyakorlat bemutatása

Mutassa be annak a képzésfejlesztésnek a folyamatát, amelyikben részt vett, illetve az akkreditációra előkészített anyagot összefoglaló módon. A folyamat bemutatása során törekedjen az önreflexióra, a csoportban végzett munka értékelésére. Javasoljuk, hogy a tanulási eredmény alapú fejlesztés dokumentumai, a kitöltött űrlap a portfólió mellékletébe kerüljenek.

Amennyiben online kurzust vagy akár 1-1 online foglalkozást, feladatot dolgozott ki, akkor azt is bemutathatja. Itt is alkalmazhatja a világháló valamely pontjára mutató linket (pl. google osztályterem, mentimeter, wordwall, kahoot, moodle, coospace stb.).

A portfólió javasolt felépítése:

1. Fedőlap (formai szempontjait lásd a 2. számú mellékletben, kötelező elem)
2. Tartalomjegyzék (kötelező elem)
3. Bevezető (a portfólió összefoglaló bemutatása, kötelező elem)
4. Problémafelvetés (legalább 1 munka, kötelező elem)
5. Annotált szakirodalmi gyűjtés (legalább 1 munka, kötelező elem)
6. Szemináriumi dolgozat, projekt-termék oktatói és saját reflexióval (legalább 1 munka, kötelező elem)
7. A gyakorlólhely bemutatása (helyszínenként kötelező elem)
8. Az oktatási gyakorlat bemutatása, reflektív napló elkészítése (ha ilyen gyakorlatot teljesített egy vagy két „terepen”, akkor kötelező, legalább 1-1 hospitálási napló, óravázlat)
9. A képzésfejlesztési gyakorlat bemutatása (ha ilyen gyakorlatot teljesített, akkor kötelező)
10. Összefoglaló önreflexió (a képzéssel szembeni elvárások teljesülése, illetve önreflexió a munkája, a szakmai fejlődése, a jövőbeli szakmai tervei alapján, kötelező elem)

A portfólióba elhelyezendő dokumentumokkal a hallgató bemutatja a gyógypedagógia-tanári tevékenységhez szükséges kompetenciáit, így célszerű a hallgatónak úgy kiválasztani a dokumentumokat, hogy azok megfelelően tudják alátámasztani mindezt. Egy-egy ponthoz több releváns elem is választható, ha azok például a fejlődési folyamatot mutatják meg a hallgató egy tevékenysége, kompetenciája kapcsán. Fontos szem előtt tartani, hogy nem a mennyiség növelése mutatja ezt meg elsősorban, hanem az átgondolt szempontok szerinti tervezés, kiválasztás is nagy szerepet játszik benne.

A portfólió tartalmazhat fotót (ha személyt ábrázol, annak írásbeli beleegyező nyilatkozatával együtt), ábrát, vagy más vizuális vagy auditív kiegészítő tartalmat is, ha az releváns.

A portfólió benyújtása

Az összeállított portfóliót kizárólag elektronikus formában kell benyújtani a Neptun Tanulmányok/Szakdolgozat, szakdolgozat jelentkezés felületére A portfólió elemeit egy db pdf fájlba kell összefűzni. A fájl megnevezése: hallgató neve_portfólió MAGYPT_20xx

A portfólió értékelésének szempontjai

- a szakmai fejlődés bemutatásának megalapozottsága,
- a gyógypedagógia-tanár kompetenciáinak megjelenése, reflektáltsága
- az összeállított munkában az egyes elemek kidolgozottságának mértéke és színvonala
- releváns, megbízható, tudományosan is elfogadott, korszerű tartalmak felhasználása
- a beválogatott elemek elemző bemutatásának szakmai színvonala
- a válogatás tudatossága, szakmai megalapozottsága, relevanciája
- a lényegkiemelés, koherencia szakmaisága
- a reflexiók megalapozottsága, szakmai színvonala, kidolgozottsága
- áttekinthető és jól szerkesztett, kattintható tartalomjegyzék
- az APA hivatkozási szabvány formai elvárásainak megfelelő hivatkozások alkalmazása

A portfólió értékelése és védése

A benyújtott portfólió értékelése és védése a záróvizsga részeként történik.

1. számú melléklet: Rövid szempontsor a reflektív napló elkészítéséhez

Szempontok:

- a megfigyelt, tapasztalt új ismeretekre való reflexió (Mi volt hasznos? Hogyan tudom integrálni saját szakmai nézetrendszerembe?)
- kihívást jelentő, új helyzetek ("AHA-élmények", ráismerés. Melyek voltak azok a helyzetek, amelyeknek megoldása számomra még nehézséget jelentene? Melyek voltak azok a helyzetek, amelyeknek megoldására már rendelkezem tudással? Mik voltak ezek?)
- az intézményről, a szervezetről, az osztályról/csoportról szerzett tapasztalatok, ismeretek (Melyek voltak azok a sajátosságok, jellemzők, amelyekkel még nem találkoztam? Milyen ismeretekre lenne még szükségem?)
- gyakorlatvezető munkájára történő reflexió (Mit éreztem támogatónak? Mit hiányoltam? Milyen erősségeket vettem észre a munkájában? Mit csinálnék másképp? Miért? Hogyan?)
- a korábban megszerzett ismeretek, tudáselemek megjelenése a gyakorlatban (Miben hasznosultak a tanultak? Mit érzek hiánynak? Miről lett volna jó több elméleti felkészüléssel rendelkezni?)

2. számú melléklet: Fedőlap sablon

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Portfólió

Gyógypedagógia-tanár mesterképzés

Készítette: xy

Neptun azonosító: xxxx

Budapest 20xx